

УДК 007: 304: 659.3

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА УТВЕРДЖЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Ольга Бузулук

*Східноєвропейський національний університет ім. Л. Українки
вул. Винниченка, 30А, Луцьк, 43025, Україна, e-mail: obuzuluk@ukr.net*

У статті досліджено, як інформаційна діяльність органів місцевого самоврядування впливає на становлення й розвиток громадянського суспільства в Україні.

Ключові слова: інформаційна діяльність, органи місцевого самоврядування, громадянське суспільство.

Загальна проблема та її науково-практична цінність. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується постійним підвищенням ролі інформаційних ресурсів в усіх сферах його життєдіяльності, особливо в галузі управління на рівні місцевого самоврядування. Сьогодні стає все більш актуальною необхідність зміни поглядів посадових осіб місцевих органів влади на проблему створення і функціонування інформаційної інфраструктури, відхід від вузького розуміння потреб інформаційного забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування та від звичайного копіювання повідомлень інших прес-служб вищого рівня.

Від посадових осіб місцевого самоврядування учасники громадянського суспільства очікують ефективного використання інформаційних технологій у професійній діяльності, адаптації та впровадження стрімких змін інформаційного середовища у свою діяльність, здатності до саморозвитку, вміння знаходити ефективні шляхи вирішення управлінських завдань за допомогою інформаційних технологій, інноваційності їхнього використання.

Ефективна діяльність системи місцевого самоврядування можлива за умови запровадження широких інформаційних зв'язків між органами місцевого самоврядування, державними управлінськими структурами і населенням (громадськістю). У свою чергу, ефективний розвиток громадянського суспільства пов'язаний з відкритістю, прозорістю та доступністю місцевих органів влади.

Ця проблема має науково-практичну цінність тому, що до цього часу дослідники вивчали взаєморозвиток громадянського суспільства і органів державної влади. Ми ж досліджуємо, як органи місцевого самоврядування, зокрема, їх інформаційна діяльність впливають на громадянське суспільство, і навпаки.

Аналіз досліджень і публікацій. Інформаційно-аналітична діяльність органів влади, роль інформації у процесі прийняття державно-управлінських рішень є предметом досліджень А. Ахламова, В. Бакуменка, А. Дегтяра, В. Дорофійенка, І. Древицької, Ю. Машкарова, В. Мороза, О. Крюкова, Н. Нижник, В. Тертички, В. Троня та інші.

Питання розвитку інформаційного суспільства в Україні, впровадження в Україні технологій електронного врядування розглядають А. Баранова, О. Голубуцький, М. Демкова, І. Клименко, І. Коліушко, К. Линьова, А. Семенов, В. Цимбалюк, С. Чукут, О. Шевчук та інші.

Проблеми локальної демократії, діяльність органів місцевого самоврядування і громадських організацій, теми місцевих ініціатив, громадських слухань і загальних зборів досліджують М. Баймуратов, О. Батанов, О. Лисяк, Н. Мішина, О. Орловський, С. Саханенко, Т. Яременко та інші.

Дедалі більшу увагу цьому питанню приділяють і такі українські недержавні аналітичні центри, як Міжнародний центр перспективних досліджень (В. Нанівська, В. Нікітін), Інститут громадянського суспільства (А. Ткачук), Український незалежний центр політичних досліджень (М. Лациба), Центр політико-правових реформ (І. Коліушко, В. Тимощук), Інститут місцевої демократії (В. Рубцов), Лабораторія законодавчих ініціатив (І. Когут) та інші.

Виклад матеріалу та обґрунтування отриманих результатів. «Успішна інформаційна діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування є нині необхідною умовою існування та розвитку незалежної держави. Саме від спроможності державного апарату на підставі отриманої інформації формувати сенси залежить майбутнє країни. Зусилля щодо інформування населення про діяльність держави значно сприяють становленню громадянського суспільства, насамперед, через формування відповідних громадських настроїв і уподобань» [9, с. 250].

Як бачимо, інформаційній сфері науковці відводять пріоритетну роль у формуванні і свідомого громадянського суспільства, і майбутнього країни загалом. Однак дослідник ставить в один ряд і органи державної влади, і органи місцевого самоврядування. На нашу думку, останні несуть найбільшу відповідальність за суспільні настрої, адже держава починається з невеликих населених пунктів. І хоч інформаційні служби органів місцевого самоврядування керуються принципами державної інформаційної політики, однак вони все ж мусять вміти подати інформацію так, як буде більш доступно й зрозуміло для жителів того чи іншого регіону, міста, області.

В Україні «сформульовано й закріплено законодавчо основні принципи, завдання та стратегічні напрями державної інформаційної політики, сформовано державні інституції відповідної компетенції, ухвалено цілу низку концепцій, програм та планів дій. Водночас, на рівні практичної реалізації інформаційна політика держави в сучасній Україні відзначається спорадичністю, різноспрямованістю, нескоординованістю діяльності різних відомств, непослідовністю та непрозорістю в реалізації намічених заходів» [1].

Це вже напряму залежить від незрозумілого правового регулювання інформаційної діяльності органів місцевого самоврядування, що теж є предметом нашого вивчення і проаналізовано в інших статтях.

«Сьогодні найбільш гострою проблемою в Україні є відсутність у більшості громадян довіри до влади, впевненості в тому, що всі гілки і структури

влади, всі її посадові особи працюють в інтересах суспільства, а не в інтересах самої влади або своїх особистих» [9; с. 200]. Тому інформаційна діяльність органів місцевого самоврядування повинна бути скерована, насамперед, на усунення дефіциту довіри до влади, який перешкоджає просуванню по шляху реформ і утвердженню громадянського суспільства.

У цьому розумінні ключовою проблемою є створення відкритого інформаційного середовища, що включає в себе забезпечення інформаційної прозорості органів місцевого самоврядування, необхідної для формування громадянського суспільства і досягнення взаємодії між населенням та владою на принципах довіри, порозуміння і ділового партнерства. Для вирішення цього завдання необхідно ще реалізувати комплекс юридичних, організаційно-технологічних і економічних заходів, про що ми говоритимемо в інших наукових розвідках.

Досвід Луцької міської ради Волинської області свідчить, що орган місцевого самоврядування цілком здатен самостійно приймати такі документи й рішення, що сприяють втіленню й реалізації означених вище завдань, не чекаючи відповідних постанов чи рішень Верховної Ради або Кабінету Міністрів.

Протягом останніх двох років тут прийнято ряд розпоряджень міського голови, рішень виконавчого комітету та рішень депутатів міської ради, які сприяють реалізації державної інформаційної політики на місцевому рівні та відкритості й прозорості міської влади. Особливо правове регулювання інформаційної діяльності на місцевому рівні посилилось після підписання Закону «Про доступ до публічної інформації». Як наслідок, зростає громадська активність, люди почали надсилати запити в міську раду щодо найрізноманітніших питань, якісно підвищився рівень критики дій міської влади.

Не менш важливу роль відіграє і співпраця міської влади з громадськими організаціями та активними лучанами, що прагнуть жити в розвиненому місті та отримувати якісні адміністративні послуги. Тож міський голова та виконавчі органи роблять все необхідне, щоб показати, що надання якісних адміністративних послуг, прозорість та відкритість, сучасне управління з використанням новітніх технологій залишаються їх пріоритетами.

Про це, насамперед, свідчить Політика якості виконавчих органів Луцької міської ради, затверджена 7 квітня 2011 року виконавчим комітетом [8] та міська програма «Прозора влада» на 2013-2015 роки, прийнята 18 грудня 2012 року депутатами міської ради [7].

На найближчі роки це головні документи, що регламентують правове регулювання інформаційної діяльності Луцької міської ради виключно на місцевому рівні та, як наслідок, сприяють утвердженню громадянського суспільства.

Якщо врахувати ще те, що Луцьк робить перші вагомі кроки в напрямку електронного врядування, то можемо стверджувати, що обласний центр Волині показує позитивний приклад у вирішенні означених вище проблемних питань, у тому числі, правового регулювання інформаційної діяльності [6].

Один із семи принципів Політики якості виконавчих органів Луцької міської ради — це «забезпечення прозорості у діяльності виконавчих органів міської ради шляхом інформування територіальної громади міста про підготовку та виконання суспільно значимих рішень» [8].

Цей принцип діє на практиці. За даними Громадянської мережі ОПОРА і місцевої організації Центр політичного аналізу та виборчого консалтингу, «органи місцевого самоврядування Луцька з показником 65% займають другу позицію в рейтингу публічності. Попереду лише Івано-Франківськ. Третє місце посів Львів. Таким чином, Луцьк входить до переліку міст із задовільним рівнем публічності місцевого самоврядування» [5].

При цьому аналітики опрацьовували відповіді на запити, контент офіційного веб-сайту та друкованого видання ради, а також безпосередньо спостерігали за роботою муніципалітету. Загалом публічність вимірювалася на основі понад 200 показників, які пізніше узагальнювалися відповідно до спеціально розробленої методології. Таким чином, був визначений Індекс публічності місцевого самоврядування Луцька — 65%.

Одним з результатів проведеного дослідження стали рекомендації, напрацьовані експертами, виконання яких дозволить зробити роботу міськради та її структурних підрозділів ще публічнішою. Зокрема, на їх думку варто:

- «Розмістити на сайті ради декларації про доходи міського голови, його заступників та секретаря ради.
- Збільшити тривалість та кількість особистих прийомів міського голови.
- Запровадити у практиці міської ради роботу з роз'яснення тонкощів бюджетного процесу для широкого загалу людей.
- Порядок денний засідань виконавчого комітету розміщувати хоча б за 5 днів до засідання.
- Розробити більш детальні та чіткі процедури участі громадськості у прийнятті рішень виконавчими органами ради, а саме, прийняти окремі положення про проведення громадських слухань та загальних зборів громадян.
- Спростити процедуру виступу громадян на засіданнях сесій та комісій.
- Розробити графік звітування депутатів перед громадою із публічним оголошенням часу та місця звітування кожного з них та ін.» [5].

Крім того, в цій міській раді затверджуються Цілі якості для кожного окремо взятого виконавчого органу, які значно спрощують роботу посадовим особам місцевого самоврядування та підвищують рівень контролю з боку громади.

Якщо проаналізувати Цілі якості на 2012 рік для відділу інформаційної роботи, який цікавить нас в рамках цього дослідження (оскільки займається інформаційною діяльністю), то для нього були поставлені такі завдання: запровадити проведення чат-конференцій на офіційному сайті Луцької міської ради, створити та наповнити рубрику «ЗМІ про нас» на офіційному сайті Луцької міської ради [9]. Як видно із сайту Луцької міської ради [4], перше завдання не виконане, адже жодної чат-конференції на сайті проведено не було. У той же час, на сайті створені рубрики «ЗМІ про нас» і «Актуальні інтерв'ю».

Утвердження громадянського суспільства неможливе без активної і небайдужої позиції засобів масової комунікації, які відіграють найважливішу роль у забезпеченні громадського контролю за діяльністю влади на місцевому рівні. На сьогодні ця роль в Україні ними виконується неефективно. «У регіонах багато ЗМІ орієнтовані на обслуговування поточних інтересів влади. Центральні

засоби масової інформації хоча і є більш вільними, але й вони поки що не стали гідним громадським контролером держави. Тому сьогодні головними завданнями є отримання ЗМІ фінансово-економічної самодостатності та забезпечення цивілізованої конкуренції на ринку мас-медіа» [3].

Висновки. На основі аналізу інформаційної діяльності органу місцевого самоврядування, а саме, Луцької міської ради, визначено, що відкритість, прозорість та доступність органів влади сприяє збільшенню громадської активності у суспільстві, а це, у свою чергу, спричиняє повноцінний розвиток держави у всіх сферах.

У подальших розвідках продовжиться дослідження взаємовпливу інформаційної діяльності органів місцевого самоврядування та утвердження громадянського суспільства, а також вивчатимуться проблеми й перспективи створення відкритого інформаційного середовища, що включає в себе забезпечення інформаційної прозорості органів місцевого самоврядування, необхідної для формування громадянського суспільства і досягнення взаємодії між населенням та владою на принципах довіри, порозуміння і ділового партнерства.

1. Актуальні проблеми державної інформаційної політики в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/april08/3.htm>.
2. Державна інформаційна політика та її правове забезпечення [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.pravo.vuzlib.org/book_z1189_page_21.html.
3. Крупник А.С. Громадський контроль: сутність та механізми здійснення [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://novyistryi.at.ua/gromkontrol/KRUPNYK_A_pro_grom_kontrol.pdf.
4. Луцька міська рада [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.lutskrada.gov.ua/>.
5. Луцька міська рада — одна з найпублічніших в країні, — експерти [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://volynmedia.com/articles/1828/>.
6. Луцьк стає містом електронного урядування [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://fmr.lutsk.ua/uk/news/luck-staie-mistom-elektronno-go-uryaduvannya>.
7. Про міську програму «Прозора влада» на 2013-2015 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.lutsk.ua/prescription/pro-misku-programu-prozora-vlada-na-2013-2015-roki>.
8. Система управління якістю [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.lutsk.ua/quality-management-system>.
9. Тарасенко Р.Б. Інформаційне право: Навчально-методичний посібник / МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. — Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2010. — 512 с.

**INFORMATIONAL ACTIVITIES OF LOCAL SELF-GOVERNEMENT
BODIES AND CONSOLIDATION OF THE CIVIL SOCIETY****Olha Buzuluk**West Europe University named after L. Ukrainka,
Vynnychenka Str. 30 A, 43025, Lutsk, Ukraine**E-mail:** obuzuluk@ukr.net

In the article investigational, as informative activity of organs of local self-government influences on becoming and development of civil society in Ukraine.

Key words: informative activity, organs of local self-government, civil society.

**ИНФОРМАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ
ОРГАНОВ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ
И УТВЕРЖДЕНИЕ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА****Ольга Бузулук**Восточноевропейский университет им. Л. Украинки,
ул. Винниченко, 30 А, Луцк, 43025, Украина**E-mail:** obuzuluk@ukr.net

В статье исследовано, как информационная деятельность органов местного самоуправления влияет на становление и развитие гражданского общества в Украине.

Ключові слова: інформаційна діяльність, органи місцевого самоуправління, громадянське суспільство.

Стаття надійшла до редколегії 10.10.2013

Прийнята до друку 14.10.2013